

Jenna Ronkainen ja Linda Sundell

**KÄTILÖ- JA TERVEYDENHOITAJAOPISKELIJOIDEN ANTAMAT PALAUTTEET
KÄYTÄNNÖN HARJOITTELUN OPISKELIJAHOHJAUKSESTA**

**KÄTILÖ- JA TERVEYDENHOITAJAOPISEKELIJOIDEN ANTAMAT PALAUTTEET
KÄYTÄNNÖN HARJOITTELUN OPISEKELIJA OHJAUKSESTA**

Jenna Ronkainen ja Linda Sundell
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Hoitotyön tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Hoitotyön tutkinto-ohjelma, Kätilötyön suuntautumisvaihtoehto, Terveystenhoitaja

Tekijät: Ronkainen Jenna ja Sundell Linda

Opinnäytetyön nimi: Kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden antamat palautteet käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta

Työn ohjaaja: Niemelä, Eija ja Perälä, Minna

Työn valmistusluku- ja -vuosi: Kevät 2017

Sivumäärä: 31 + 2 liitesivua

Olemme valinneet opinnäytetyön aiheen Oulun yliopistollisen sairaalan opinnäytetyöaihepankista. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden keskeiset kehitettävät asiat Oulun yliopistollisen sairaalan käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta CLES-mittarilla. Opinnäytetyössämme analysoimme CLES- mittarin sana on vapaa -osion vuosilta 2015-2016. Opinnäytetyö kuvaa keskeiset kehitettävät asiat käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa opiskelijoiden näkökulmasta.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, joka etenee induktiivisesti. Aineistona oli 36 sivua opiskelijoiden (n=462) tuottamaa tekstiä. Tulosten mukaan keskeiset kehitettävät asiat käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa ovat: ohjaajan suhtautuminen opiskelijaan, ohjaamisen laatuun vaikuttavat tekijät ja ohjaajan ohjaustaidot.

Tutkimuksemme tuloksia voidaan hyödyntää arvioitaessa, mitä kehitettävää käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa on Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Tutkimusta voidaan käyttää myös kouluttaessa ja perehdyttäessä henkilökuntaa. Oulun yliopistollisen sairaalan tavoite on laadukas ja hyvä ohjaus. Yhtenäisellä ja laadukkaalla käytännönharjoittelun opiskelijaohjauksella saadaan tasavertaista opiskelijaohjausta. Terveystalon koulutuksista kolmasosa on ammattitaitoa edistävää käytännön harjoittelua, joten on tärkeää, että ohjaus on tasavertaista ja laadukasta. Oulun yliopistollisessa sairaalassa kaikilla työntekijöillä on vastuu ja velvollisuus ohjata ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua harjoittelujakson aikana.

Asiasanat: Kätilö, Terveystenhoitaja, Käytännön harjoittelu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences

Degree programme in Nursing and Health Care, option of Midwifery and Preventive Health Care

Authors: Ronkainen Jenna and Sundell Linda

Title of thesis:

Supervisors: Niemelä, Eija and Perälä, Minna

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2017 Number of pages 31, 2 appendices

The subject of this thesis is to identify the key improvement areas and development targets of the practical training process and the student counselling of Oulu University Hospital regarding the Midwife and Public Health Nurse studies. The subject was chosen from the open library of suggested thesis subjects administered by the Oulu University Hospital. The method chosen is to analyze the open comments section of the CLES-study conducted between the years 2015-2016. The thesis includes suggestions of improvement based on the identified improvement areas from the student perspective.

The study was carried out using a qualitative research method and therefore progresses to conclusions inductively. The study had 462 participants. The study suggests that the key improvement areas or the practical training process and student counselling are: the quality of counselling, the attitude of the counsellor towards the student and the guiding skills of the counsellor.

The improvement suggestions provided can be used as a basis of an improvement plan regarding the practical training process and the student counselling at Oulu University Hospital. The material may also be used as a part of training or onboarding process for hospital staff. The aim of the Oulu University Hospital is to provide sufficient and good quality counselling. One third of the overall healthcare studies consist of practical training and therefore holds great importance for the student. The equality and comparability of the practical training process can be assured through consistency and the quality of the training process. Every employee of the Oulu University Hospital is expected to provide proper training and counselling to ensure the professional growth of the student during their practical training process.

Keywords: Midwifery, Public Health Nurse, Practice

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	6
2	OHJATTU KÄYTÄNNÖN HARJOITTELU	8
2.1	Käytännön harjoittelun opiskelijaohjaus	8
2.2	Käytännön harjoittelun merkitys opiskelijalle.....	9
2.3	Ohjattu käytännön harjoittelu kättilö- ja terveydenhoitajakoulutuksissa.....	10
2.4	CLES-mittari.....	10
3	TUTKIMUKSEN TARKITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ	12
4	TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
4.1	Tutkimusmenetelmä	13
4.2	Tutkimuksen kohdejoukko ja aineiston keruu	13
4.3	Aineiston analyysi.....	14
5	TUTKIMUSTULOKSET	16
5.1	Opiskelijoiden tyytyväisyys käytännön harjoittelun opiskelijaohjaukseen	16
5.2	Harjoittelun opiskelijaohjauksen kehitettävät asiat.....	18
5.2.1	Ohjaajan suhtautuminen opiskelijaan.....	19
5.2.2	Ohjaamisen laatuun vaikuttavat tekijät.....	20
5.2.3	Ohjaajan ohjaustaidot.....	22
6	TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	24
7	POHDINTA	26
7.1	Tulosten pohdinta	26
7.2	Prosessin pohdinta	27
7.3	Tulosten vertaileminen	27
7.4	Tulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset	29
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kättilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden arvioiden perusteella, keskeiset kehitettävät asiat kliinisessä oppimisympäristössä Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Opinnäytetyön aiheemme on kättilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemukset käytännön harjoittelusta. Aihe on valittu Oulun yliopistollisen sairaalan opinnäytetyöaihepankista.

Yhtenäisellä ja laadukkaalla käytännönharjoittelun opiskelijaohjauksella saadaan tasavertaista opiskelijaohjausta. Tavoitteena on laadukas ja hyvä ohjaus. Terveystieteiden koulutuksista kolmasosa on ammattitaitoa edistävää käytännön harjoittelua. Kaikilla työntekijöillä Oulun yliopistollisessa sairaalassa on vastuu ja velvollisuus ohjata ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua harjoittelujakson aikana. Viitattu 20.05.2017 (https://www.ppsHP.fi/terveydenhuollon_opiskelijat)

Arviointityökaluna käytetään Mikko Saarikosken (2002) kehittämää CLES-mittaria (Clinical Learning Environment and Supervision evaluation scale), joka on kehitetty kliinisen oppimisympäristön ja ohjauksen arviointiin. Aineisto kerätään sähköisesti internetpohjaisella CLES-mittarilla vuosien 2015-2016 kättilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoilta, jotka ovat olleet harjoittelussa Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Ammattikorkeakoulussa kättilön koulutusohjelmassa käytännön harjoittelua on 90 opintopistettä ja terveydenhoitaja koulutusohjelmassa 85 opintopistettä. (Valtioneuvoston asetus ammatti-korkeakouluista 18.12.2014/ 1129).

Oulun yliopistollisella sairaalla on käytössä CLES opiskelijaohjauksen laatuksely, jotka opiskelijat täyttävät harjoittelun päätyttyä. Analysoimme CLES-palautteista, opiskelijoiden sana on vapaa – osion, jossa vastaajien annetaan jäsentää vastauksiaan omaehtoisesti. CLES on opiskelijaohjauksen laatuksely. Se koostuu opiskelijaan, opintoihin ja harjoitteluyksikköön liittyvistä kysymyksistä. Viitattu 20.5.2017 (https://www.ppsHP.fi/terveydenhuollon_opiskelijat)

Valitsimme aiheen, koska meitä kiinnosti opiskelijoiden kokemukset saamastaan ohjauksesta ja siitä, mitkä asiat vaikuttavat harjoittelun onnistumiseen. Haluamme myös olla mukana kehittämässä laadukasta opiskelijaohjausta.

Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää Oulun yliopistollisessa sairaalassa käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksen kehittämiseen kliinisessä oppimisympäristössä. Tutkimuksemme tuloksia voidaan hyödyntää arvioitaessa, mitä kehitettävää käytännönharjoittelun opiskelijaohjauksessa on Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Tutkimusta voidaan käyttää myös kouluttaessa ja perehdyttäessä henkilökuntaa.

2 OHJATTU KÄYTÄNNÖN HARJOITTELU

2.1 Käytännön harjoittelun opiskelijaohjaus

Käytännön harjoittelun ohjaaminen on inhimillistä opettamisen- ja oppimisen toimintaa. Sen avulla koulussa opitut asia ja työt yhdistyvät toisiinsa. Ohjaaminen on tavoitteellista sekä aktiivista toimintaa ja ohjaustilanteessa opiskelija ja ohjaaja ovat vuorovaikutussuhteessa toisiinsa. Ohjaaminen edellyttää ohjaajan ammatillista vastuuta ja sen tuloksena on oppimisen ja itseohjautuvuuden kasvu. (Jääskeläinen, L. 2009, 8.)

Ohjauksessa keskeisintä on opiskelijälähtöisyys. Ohjauksessa on tärkeää kiinnittää huomiota opiskelijan yksilöllisten oppimisvalmiuksien tunnistamiseen ja tukemiseen. Hyvä ohjaaminen on monitekijäinen kokonaisuus, jossa ohjaussuhde ja oppimisympäristö ovat ratkaisevassa asemassa. (Jääskeläinen, L. 2009, 8.)

Ohjauksen lähtökohtana tulisi olla se, että ohjaussuhteen molemmat osapuolet yrittävät ymmärtää ohjauksen ja oppimisen tavoitteita. Ohjatussa harjoittelussa keskeinen tavoite on soveltaa käytäntöön teoriaosaamista. Suunnitelmallinen ohjaaminen pyrkii siihen, että opiskelija tunnistaa omat oppimistarpeensa ja osaa toimia muuttuvissa tilanteissa. Ohjaajan tulisi myös auttaa opiskelijaa asettamaan tavoitteensa harjoittelujaksolle. Hyvä ohjaaja osaa antaa ohjausta opiskelijan oppimistavoitteiden mukaisesti. Ohjausmenetelmien tulisi olla selkeitä ja yksiselitteisiä. Ohjaussuhteen tulisi olla siinä määrin avointa, että opiskelija pystyy jakamaan omia kokemuksiaan. (Luojus 2011, 26.)

Oppimisympäristö, ilmapiiri ja henkilöstö vaikuttavat merkittävästi opiskelijan oppimiseen. Oppimisympäristöstä tulisi löytyä opiskelijan tavoitteisiin nähden sopivia työtehtäviä. Ilmapiirin tulisi olla myönteinen ja kannustava. Työpaikkaohjaajien tulisi kouluttautua ja panostaa opiskelijaohjaukseen, jotta heille syntyisi käsitys ohjauksen merkityksestä. Opiskelijat tulisi myös ottaa mukaan työpaikan sosiaaliseen vuorovaikutukseen. (Vesterinen 2002, 123.)

Useissa tutkimuksissa on todettu keskeiseksi ohjaajan merkitys ohjatun harjoittelun oppimisympäristössä. Turvallisen ja toimivan oppimisympäristön muodostamiseen ohjaajalla on

merkittävä rooli. Hyvässä oppimisympäristössä ohjaaja tukee opiskelijaa. (Kukkola 2008, 5.) Turvallisessa ympäristössä on tilaa myös virheille sekä kysymyksille. Hyväksyvä ilmapiiri auttaa opiskelijaa pääsemään osaksi hoitotiimiä ja ohjaajien suhtautuminen opiskelijaan koetaan tärkeäksi oppimiskokemuksiin vaikuttavaksi tekijäksi. (Luojuus 2011, 27.)

2.2 Käytännön harjoittelun merkitys opiskelijalle

Oinosen (2000) tutkimuksesta selviää, että käytännön harjoittelun ohjauksen merkitys on opiskelijalle erilainen harjoittelun eri vaiheissa. Harjoittelun ohjauksen merkitys muuttuu opiskelujen edetessä. Opintojen alkuvaiheessa opiskelija tunsi, että ei selviä annettujen tehtävien suorittamisesta ilman ohjausta ja otti ohjauksen vastaan arvioimatta sitä. Ilman ohjausta oppiminen jäi näin irralliseksi ja opiskelija jäi yksin käsittelemättömien kysymysten kanssa. Opintojen keskivaiheessa opiskelija tarvitsi ohjausta asiantuntijuuden kasvun ja oppimisen tukemiseen. Ilman ohjausta opiskelijat kokivat, että oppiminen jäi irralliseksi tapahtumaksi, eikä opiskelija osannut hakeutua kaikkiin oppimistilanteisiin. Opiskelujen loppuvaiheessa harjoittelujen ohjaus antoi kokemuksia ja se lisäsi opiskelijan ymmärrystä hoitotyöstä. Hän käytti hyväkseen teoreettista tietoa päivittäisessä työskentelyssä. Ilman ohjausta harjoittelu jäi vaillinaiseksi, eikä hoitotyön asiantuntijuus kehittynyt. (Oinonen 2000, 64, 69 –70, 76.)

Oinonen (2002) tutkimuksensa tuloksia pohtiessaan, on nimennyt tutkimuksessaan harjoittelun ohjauksen avaimia. Ensimmäiseksi avaimeksi hän nimeää oppimisen. Sen osia ovat oppijan ja ohjaukseen osallistuvien käsitykset itsestä oppijana sekä tietoisuus opiskelijan osaamistasosta ennen harjoittelun ohjauksen aloittamista. Toiseksi avaimeksi hän nimeää palautteen. Sillä tarkoitetaan opiskelijan saamaa arviointia oppimisesta ja opiskelijan antamaa arviota saamastaan ohjauksesta. Myös oppimisen itsereflektointi ymmärrettiin palautteeksi. Oppimisen edistymisen edellytys oli palautteen saaminen. Harjoittelun ohjauksen kolmanneksi avaimeksi hän nimeää asiantuntijuuteen kasvun, vaikka tutkimustulostensa perusteella hän voi tehdä siitä vain hajanaisia päätelmiä. Hoitotyön koulutuksessa asiantuntijuuteen kasvusta on tullut olennainen osa hoitotyötä. Neljänneksi ja merkittävimmäksi avaimeksi hän nimeää ihmisten kohtaamisen. Asiantuntijuuden kasvua ja oppimista edistävään harjoittelun ohjaukseen tarvittiin ihmisten välisiä tapaamisia. Jokaisessa opiskelun vaiheessa opiskelija on kokenut saaneensa liian vähän mahdollisuuksia reflektoida kokemuksiaan ja oppimaansa. (Oinonen 2000, 83, 85, 86 – 87.)

Käytännön harjoittelun aikana opiskelija saa mahdollisuuden soveltaa koulussa oppimaansa teoriaa käytäntöön. Hän saa myös mahdollisuuden oppia työelämän käytännöistä ja erilaisista työtehtävistä. Opiskelija oppii harjoittelun aikana tuntemaan oman ammattialueensa erilaisia työtehtäviä ja osaamistarpeita. Näiden pohjalta hän pystyy tekemään arvioita omasta osaamisestaan. Tärkeää olisi, että opiskelijalle syntyisi harjoittelun aikana mielikuvia mahdollisista työrooleistaan, sillä ne voivat ohjata hänen kiinnostustaan ja oppimistaan harjoittelun jälkeen. (Vesterinen 2002, 31.)

Käytännön harjoittelun tulisi nähdä opiskelijan toiminnan, työtehtäviin perehtymisen ja opitun teorian soveltamisen lisäksi myös rajapintana ja sitä pitäisi hyödyntää oppimisympäristönä. Harjoittelu voi sisältää yllätyksiä, haasteellisuutta, sosiaalista vuorovaikutusta ja pohtimista. Opiskelijasta kasvaa todellinen asiantuntija, kun hän kykenee ymmärtämään kokonaisuuksia ja hänellä on selkeät tavoitteet harjoittelujaksolle. (Jokinen ym. 2009, 84 – 86.)

2.3 Ohjattu käytännön harjoittelu kättilö- ja terveydenhoitajakoulutuksissa

Kättilö- ja terveydenhoitajan koulutusohjelmiin kuuluu ammattikorkeakouluasetuksen (352/2003) mukaan myös ammattitaitoa edistävä harjoittelu. Asetuksen mukaan harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. (Jokinen, J., Lähteenmäki, L. & Nokelainen, P. 2009, 84.)

Harjoittelukäytännöt poikkeavat hieman toisistaan koulutusohjelmasta riippuen. Opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoittaa kullekin oppilaitokselle vuosittain tutkinto-ohjelmiin kuuluvan opintopistemäärän ja siihen kuuluvan harjoittelun. (Jokinen ym. 2009, 84.) Ammattikorkeakoulussa kättilön koulutusohjelman laajuus on 270 opintopistettä, josta 90 opintopistettä on käytännön harjoittelua. Terveydenhoitaja koulutusohjelman laajuus on 240 opintopistettä, josta 85 opintopistettä on käytännön harjoittelua. (Valtioneuvoston asetus ammatti-korkeakouluista 18.12.2014/ 1129).

2.4 CLES-mittari

Suomessa CLES-mittaria käytetään laajasti oppimisympäristön ja ohjauksen arviointiin, mm. kaikki

Suomen yliopistosairaalat käyttävät CLES- mittaria. Kansainvälisesti mittaria käytetään myös laaja-alaisesti. CLES Clinical Learning Environment and Supervision Evaluation Scale on Mikko Saarikosken (2002) kehittämä oppimisympäristön ja ohjauksen arviointimittari. Saarikoski alkoi työstämään CLES-mittaria vuonna 1994 ja kehitti sitä lähes kymmenen vuoden ajan. Valmiin tuotoksen hän julkaisi 2002.

Mittarin kehittäminen on toteutunut kolmessa vaiheessa. Pilottitutkimus aloitettiin vuonna 1994, aineiston koko oli (n=163), jonka tarkoitus oli selvittää vuodeosaston ominaispiirteiden ja kliinisen oppimisympäristön välistä yhteyttä. Mittaria kehitettiin pilottitutkimusten tulosten, asiantuntijaneelin (n=9) joka koostui hoitotyön opettajista, sekä uusintamittaustestin joka koostui hoitotyön opiskelijoista (n=38). Vaihe kaksi aloitettiin vuonna 1996, muokattua mittaria testattiin tutkimuksen suomalaisessa pääaineistossa (n=416). (Saarikoski 2002, 6). Validiteetin arvioimiseksi käytettiin rinnakkaismittaria (concurrent validity instrument, Dunn & Barnett 1995). Vaihe kolme aloitettiin vuonna 1998, jolloin tarkoituksena oli testata kansainvälinen vertailu. Kansainvälisesti tutkimus toteutettiin vertaamalla aineistoa Englannissa koottuun lisäaineistoon (n=142). (Saarikoski, 2002, 9-11) CLES tutkimusprosessi on tuottanut arviointimittarin, joka oli valmis vuonna 2002.

CLES-mittari on oppimisympäristön ja ohjauksen arviointimittari. Kyselyn tarkoituksena on kerätä palautetta opiskelijaohjauksen laadusta. Oulun yliopistollisen sairaalan tavoitteensa on tarjota mahdollisimman hyvää ja laadukasta opiskelijaohjausta. Viitattu 20.5.2017 (https://www.ppshp.fi/terveydenhuollon_opiskelijat). Analysoimme, sana on vapaa- osion vastauksia. Sana on vapaa- osion vastauskenttään vastataan vapaamuotoisesti kirjoittaen.

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tavoitteena on löytää CLES-mittarin avulla käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksen keskeiset kehitettävät asiat Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden arvioiden perusteella keskeiset kehitettävät asiat kliinisessä oppimisympäristössä Oulun yliopistollisessa sairaalassa.

Valmiin opinnäytetyön tavoite on kuvailla työelämäedustajalle keskeiset kehitettävät asiat käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa. Tutkimuksemme avulla Oulun yliopistollinen sairaala haluaa selvittää keskeiset kehitettävät asiat käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta ja pystyy siten tutkimuksemme perusteella hyödyntämään tuloksia opiskelijaohjauksen kehittämisessä.

Opinnäytetyömme tutkimustehtävä on:

1. Mitä kehitettävää Oulun yliopistollisen sairaalan käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa on?

4 TUTKIMUSMENETELMÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valitsimme kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska pyrimme ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä sekä löytämään uutta teoreettista tietoa, jotta työelämän edustaja pystyisi kehittämään opiskelijaohjausta.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus joka etenee induktiivisesti.

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus tapahtuu elämismaailmassa. Laadullisen tutkimuksen erityispiirteenä on, että ihminen on tutkimuksen kohteena sekä tutkijana, tämän vuoksi kysymys tutkimuksen lähtökohdista nousee erityisen tärkeäksi. Tutkijan oma tapa ymmärtää tutkimaansa, vaikuttaa ratkaisevalla tavalla koko tutkimuksen ajan. (Varto 1992, 26.)

Opinnäytetyömme on deskriptiivinen eli kuvaileva tutkimusote. Tutkimusote luetaan sisällönanalyyysien joukkoon, sillä tarkoitetaan yleensä sellaisia laadullisia tutkimusmenetelmiä, joiden tarkoituksena on jäsentää, kuvata ja tiivistä tutkimusaineistoa. Kuvaileva lähestymistapa pyrkii kokoamaan tietoa tutkimuskohteesta eli kuvailemaan aineistoa, mutta muuttamatta vastauksia toisenlaiseksi. (Leskinen, J. 1995, 53-64.)

Laadullinen tutkimus sisältää ihmisen ja hänen elämänsä tutkimiseksi erilaisia traditioita, lähestymistapoja sekä aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä. Laadullinen tutkimus ei siis ole minkään tietyn tieteenalan tutkimusote tai vain yhdenlainen tapa tutkia, vaan keskiössä ovat merkitykset, jotka ilmenevät eri tavoin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2010, 160 – 165.)

4.2 Tutkimuksen kohdejoukko ja aineiston keruu

Valitsimme tutkimukseen kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijat, jotka ovat olleet harjoittelussa Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Oulun yliopistollisella sairaalalla on käytössä CLES-opiskelijapalautte, jonka opiskelijat täyttävät harjoittelun päätyttyä. Työelämäedustaja toivoi, että analysoimme, CLES-palautteista opiskelijoiden sana on vapaa –osion ja löydämme sieltä käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksen keskeisimmät kehitettävät asiat. Palautteet analysoidaan kaikkien kätilö- ja

terveydenhoitajaopiskelijoilta tulosalueeseen katsomatta. Palautteet analysoidaan vuosilta 2015-2016. Opiskelijapalautteita oli vuosilta 2015-2016 796kpl, joista sana on vapaa- osioon oli vastannut 462 opiskelijaa. Sana on vapaa- osion aineistoa oli 36 A4 sivua, vastaukset olivat peräkkäin ja riviväli oli 1. Saimme valmiin aineiston työelämänedustajalta.

4.3 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa analyysivaihetta pidetään haastavana aineiston runsauden sekä elämänläheisyyden vuoksi. Aineistoa voidaan analysoida monin tavoin, eikä tiukkoja sääntöjä ole olemassa. Aineistoon tutustuttaessa ja teemoittaessaan tutkija tekee jo alustavia valintoja. (Hirsijärvi ym. 2013, 224.)

Yleensä tutkija ei pysty hyödyntämään kaikkea keräämäänsä, eikä kaikkea materiaalia ole myöskään tarpeen analysoida. Kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko ovat tutkimuksen ydinasia. Tutkijalle selviää analyysivaiheessa, millaisia vastauksia hän saa tutkimusongelmiinsa tai miten ongelmat olisi pitänyt asettaa. (Hirsijärvi ym. 2013, 221, 225.)

Opinnäytetyössämme päädyimme tekemään induktiivista päättelyä eli etenimme yksittäisistä havainnoista yleiseen. Laadullisena tutkimuksena meille tärkeää on aineiston sisällöllinen laajuus, ei niinkään aineiston määrä kappaleina. Sisällönanalyysillä pyritään analysoimaan dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Tällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa kadottamatta sen sisältämää informaatiota. Laadullisessa analyysissä puhutaan usein induktiivisesta tai deduktiivisistä analyysistä. Aineistolähtöisen eli induktiivisen aineiston analyysia kuvataan kolmivaiheiseksi prosessiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 95, 97, 105, 110.)

Analyysin ensimmäinen vaihe on pelkistäminen eli redusointi. Pelkistämässä analysoitavasta aineistosta karsitaan epäolennainen pois. Tämän jälkeen seuraa aineiston klusterointi eli ryhmittely. Aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia ja samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään luokaksi. Klusteroinnin jälkeen seuraa abstrahointi eli käsitteellistäminen, jossa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 111, 112, 114.)

Aloitimme analysoinnin lukemalla läpi aineistoa ja silmäilemällä mikä aineistoissa toistaa itseään. Analysoimme aineistoa tutkimustehtävän kautta. Analyysin ensimmäinen vaihe oli redusointi. Kun olimme redusoineet eli karsineet epäolennaisen tiedon analysoitavasta aineistosta pois, aloitimme klusteroinnin. Ryhmittelimme aineiston aluksi useaan ryhmään, jotka alleviivasimme erivärisillä kynillä, jotta tietäisimme mihin ryhmään kyseinen aineiston osa kuuluu. Lopuksi saimme 14 alaluokkaa. Klusteroinnin jälkeen abstrahoiimme analysoitavan aineiston. Päädyimme kolmeen pääluokkaan, jotka muodostuivat ohjaamisen laadusta, ohjaajan suhtautumisesta opiskelijaan ja ohjaajan ohjaustaidoista. Nämä kolme pääluokkaa muodostuvat useasta alaluokasta, jotka vaikuttavat samoihin asioihin.

Opiskelijoiden tyytyväisyyden ja tyytymättömyyden käytännön harjoittelun opiskelijaohjaukseen laskimme, sana on vapaa- osioon vastanneista. Laskimme kuinka moni, oli antanut positiivista ja kuinka moni opiskelija ilmaisi tyytymättömyyttään opiskelijaohjaukseen, ja näin saimme laskettua prosentit. Alaluokat muodostuivat, sana on vapaa- osioon vastanneista, laskimme kuinka moni, oli vastannut koskien samaa asiaa ja näin saimme muodostettua alaluokat. (Kuvio 1.)

<u>Pelkistetty ilmaus</u>	<u>Alaluokka</u>	<u>Pääluokka</u>
"Itseä harmitti, että ohjaaja vaihtui joka työvuoro, häiritsi omaa oppimista ja kysyi voimavaroja."	Ohjaajan vaihtuvuus tai puute	OHJAAMISEN LAATUUN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT
"Olisin kaivannut selkeyttä ohjaajien vaihteluun, oli muutamia päiviä, jolloin tuntui, ettei minulla ohjaajaa ollenkaan."		

KUVIO 1. Esimerkki analysointitavasta

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Opiskelijoiden tyytyväisyys käytännön harjoittelun opiskelijaohjaukseen

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää mitä kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijat haluavat kehittää käytännön harjoittelun opiskelijaohjausta Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Olemme myös miettineet asiaa siten, että kuinka opiskelijat kokevat käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksen Oulun yliopistollisessa sairaalassa sana on vapaa -osion mukaan.

Vastatessa kysymykseen, miten kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijat kokevat käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksen Oulun yliopistollisessa sairaalassa sana on vapaa -osion mukaan, yli puolet (59%) vastaajista olivat tyytymättömiä käytännön harjoittelun opiskelijaohjaukseen, kun taas vähän alle puolet (41%) olivat olleet tyytyväisiä käytännön harjoittelun opiskelijaohjaukseen. (Kuvio 2.) Yli puolet ilmaisivat tyytymättömyyttään opiskelijaohjaukseen, sana on vapaa -osiossa käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta, kun taas alle puolet antoivat positiivista palautetta käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa.

Tuloksessa pitää ottaa huomioon, että tällä ei voi määrittää kokonaiskuvaa tyytyväisyydestä ja tyytymättömyydestä, kun kyse on käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta, koska analysoimme vain CLES-palautteiden, sana on vapaa -osion, johon oli vastannut 462 kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelijaa, kun taas CLES-palautteeseen oli vastannut yhteensä 796 opiskelijaa. Olemme tarkastelleet, sana on vapaa-osiota tutkimuskysymystemme näkökulmasta eli olemme keskittyneet palautteisiin, joissa opiskelijat ilmaisivat tyytymättömyyttään opiskelijaohjaukseen, koska etsimme keskeisiä kehitettäviä kohteita käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta.

KUVIO 2. Opiskelijoiden tyytyväisyys opiskelijaohjaukseen

Analysoimme aineistoa tutkimustehtävän kautta. Redusoimme aineistoa eli karsimme kaiken epäolennaisen tiedon analysoitavasta aineistosta pois, redusoinnin jälkeen aloitimme klusteroinnin. Ryhmittelimme aineiston aluksi useaan ryhmään, lopuksi saimme 14 alaluokkaa. Klusteroinnin jälkeen abstrahioimme analysoitavan aineiston. Päädyimme kolmeen pääluokkaan (Kuvio 3.) jotka muodostuivat ohjaajan suhtautumisesta opiskelijaan, ohjaamisen laatuun vaikuttavat tekijät ja ohjaajan ohjaustaidoista. Nämä kolme pääluokkaa muodostuvat useasta alaluokasta, jotka tarkoittavat ja vaikuttavat samoihin asioihin.

Ohjaajan suhtautuminen opiskelijaan	Ohjaamisen vaikuttavat tekijät	laatuun	Ohjaajan ohjaustaidot
-------------------------------------	--------------------------------	---------	-----------------------

KUVIO 3. Pääluokat

5.2 Harjoittelun opiskelijaohjauksen kehitettävät asiat

Tutkimustuloksissa käymme läpi mitä kehitettävää käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa on. Yhdistävänä pääluokkana on opiskelijaohjauksen kehitettävät asiat. Sisällön analyysissä pääluokiksi muodostuivat ohjaajan suhtautuminen opiskelijaan, ohjaamisen laatuun vaikuttavat tekijät ja ohjaajan ohjaustaidot (Kuvio 4.) havainnollistaa tutkimuksen sisällön analyysissä nousseet keskeiset kehitettävät asiat. Olemme tarkastelleet, sana on vapaa -osiota tutkimuskysymyksemme näkökulmasta, eli olemme keskittyneet palautteisiin joissa opiskelijat ilmaisevat tyytymättömyyttään opiskelijaohjaukseen, koska etsimme keskeisiä kehitettäviä kohteita käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta.

<u>Alaluokka</u>	<u>Pääloukka</u>	<u>Yhdistävä pääloukka</u>
Ohjaajan sopimaton käytös opiskelijaa kohtaan	OHJAAJAN	
Ulkopuolisuuden tunne	SUHTAUTUMINEN	
Sivusta seuraaminen	OPISKELIJAAN	
Nimellä puhuttaminen		
<hr/>		
Huono työilmapiiiri		
Opiskelijoiden määrä		
Ohjaajan vaihtuvuus tai puute		MITÄ KEHITETTÄVÄÄ
Ohjaajien eri käytännöt	OHJAAMISEN LAATUUN	KÄYTÄNNÖN
Henkilökunnan uupuminen	VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	HARJOITTELUN
Opiskelijan käyttäminen työvoimana ja odotetaan heti osaamista		OPISKELIJA OHJAUKSES
		SA ON?
<hr/>		
Oppimistavoitteiden läpikäyminen ja huomioiminen		
Ohjaaja ei antanut palautetta vaikka pyysi		
	OHJAAJAN OHJAUSTAIDOT	
Ohjaaja antoi palautteen negatiivisella tavalla		
Ohjaajan motivaation puute		

KUVIO 4. Mitä kehitettävää käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa on?

5.2.1 Ohjaajan suhtautuminen opiskelijaan

Yksi kehitettävistä asioista on ohjaajan suhtautuminen opiskelijaan. Ohjaajan käytös opiskelijaa kohtaan oli ajoittain sopimatonta. Opiskelijat kokivat epäammattillista käytöstä, tiuskintaa, ja heille oli puhuttu epäkunnioittavaan ja alentavaan sävyyn. Myös ohjaajien käytöstavoissa havaittiin puutteita.

"Kohtasin ajoittain epäkunnioittavaa kohtelua työntekijöiden osalta lähinnä tiuskimisen ja välinpitämättömyyden muodossa."

"... muutamalla hoitohenkilökunnalla olevista hoitajista uupuu normaali kanssakäyminen, kuten tervehtiminen."

Opiskelijat olivat kokeneet itsensä ulkopuolisiksi. Heitä ei oltu otettu keskusteluihin mukaan ja heitä oltiin kohdeltu kuin ilmaa. He olivat myös kokeneet olevansa ohjaajan tiellä ja hidasteena. Heitä ei oltu huomioitu tai otettu mukaan mihinkään, eikä oppimistilanteita mahdollistettu.

"Henkilökunnalle tulisi kerrata opiskelijan kohtaamista ja huomiointia, koska minulle ainakin oli ulkopuolinen ja haittana olemisen tunne."

Opiskelijan sivusta seuraaminen liittyy myös ohjaajan suhtautumiseen opiskelijaa kohtaan. Opiskelijat kokivat, että heille ei annettu mahdollisuutta harjoitella, vaan toimia korkeintaan ohjaajan avustajana. Opiskelijat jäivät sivusta seuraajiksi ohjaajan tehdessä työt.

"... Olisi mukava, jos ohjaaja kertoisi perusteellisemmin osaston työtehtävistä /käytänteistä ja antaisi opiskelijan tehdä enemmän kuin minä itse sain tehdä. Tuntui, että nyt joutui enemmän vain katsomaan vierestä kun ohjaaja itse teki."

Ohjaajan huono suhtautuminen opiskelijaan näkyy myös siinä, että opiskelijaa ei puhutella nimellä. Opiskelijoista tämä tuntui ikävältä ja tämän vuoksi he kokivat itsensä myös ulkopuolisiksi.

"Joillakin työntekijöillä tuntui olevan vaikeuksia kutsua opiskelijaa omalla nimellä eikä opiskelijaksi."

5.2.2 Ohjaamisen laatuun vaikuttavat tekijät

Ohjaamisen laatuun vaikuttavat tekijät, on myös yksi kehitettävistä asioista. Ohjaamisen laatua heikensi huono työilmapiiri. Opiskelijat ovat joutuneet kuuntelemaan vieressä työntekijöiden riitelyä ja selän takana puhumista. Työilmapiiri ei ole ollut opiskelijamyönteinen, eikä yhteishenkeä ole löytynyt.

"Työyhteisön ilmapiiri ei välttämättä ollut kaikkein myönteisin opiskelijoita kohtaan, sen pystyi aistimaan."

Opiskelijoiden suuri määrä on myös vaikuttanut ohjaamisen laatuun. Opiskelijoita on ollut liian paljon kerralla, jolloin kaikille ei riitä uusia oppimistilanteita.

"...opiskelijoita oli parhaimmillaan kolme yhtä aikaa vuorossa, jolloin päivän ainut tapahtuma meni usein ohitse."

Ohjaajan vaihtuvuus tai sen puute vaikuttaa myös ohjaamisen laatuun. Ohjaaja on vaihtunut useasti harjoittelun aikana tai nimettyä ohjaajaa ei ole ollut ollenkaan. Ohjaaja on saattanut vaihtua joka vuoro, jolloin se on haitannut oppimista ja opiskelijat ovat kokeneet jääneensä kokonaan ilman ohjaajaa. Ohjaajien vaihtuvuus on myös vaikuttanut oppimistavoitteiden täyttymiseen ja kokemukseen harjoittelun onnistumisesta.

"Ohjaajani vaihtui monta kertaa. Ohjauksen taso vaihteli sen mukaan, kuka sattui olemaan ohjausvuorossa."

"... kenelläkään ei ollut vastuuta siitä, että oppimistavoitteeni täyttyvät ja kaikkia työntekijöitä ei välttämättä kiinnostanut niin kovasti ohjata opiskelijoita."

Ohjaamisen laatuun on vaikuttanut myös se, että ohjaajilla on eri käytännöt. Työtavat eivät ole yhtenäiset, joten opiskelija joutuu opettelemaan useita tapoja tehdä asioista ja muuttamaan toimintatapaansa sen mukaan kenen ohjaajan kanssa on.

"Hankalinta on toimia silloin, kun on oppinut tietyn tavan tehdä ja seuraava ohjaaja vähän ihmettelee miksi on opetettu noin."

"...tympeää kun joka päivä on eri ohjaajan kanssa ja aina pitäisi tehdä niin kuin se ohjaaja on tottunut jonkun asian tekemään."

Henkilökunnan uupuminen ja väsyminen on vaikuttanut ohjaamisen laatuun. Opiskelijat ovat tulleet harjoitteluun motivoituneina oppimaan ja he ovat saaneet kokea ohjaajien väsymyksen nahoissaan ja sen vaikutukset ohjaamiseen.

"Henkilökunnassa näkyy väsymystä ja ohjausta ei aina jakseta kunnolla antaa."

Opiskelijat ovat kokeneet itsensä työvoimana eikä niinkään opiskelijana. He ovat kokeneet tehneensä ohjaajien työt ja toimineensa heidän "juoksupoikina". Osa ohjaajista on antanut opiskelijan tehdä kaiken sillä välin, kun ovat itse istuneet kahvihuoneessa.

"Toivoisin myös, ettei opiskelijaa käytettäisi aivan näin paljoa "lapsenvahtina", sillä se ei välttämättä vie kohti tavoitteita."

"Välillä osastolla joutui selkeästi työvoimaksi, mikä ei ollut oikein kiireisessäkään tilanteissa opiskelijan näkökulmasta."

Opiskelijoilta odotetaan myös heti osaamista. Opiskelijat kokivat, että heidän olisi pitänyt osata tehdä tiettyjä asioita itsenäisesti sekä sisäistää työpaikan rutiinit heti.

"Toivoisin ohjaajien joka vuorossa muistavan, että opiskelija on harjoittelemassa asioita harjoittelun aikana."

5.2.3 Ohjaajan ohjaustaidot

Ohjaajien ohjaustaidot koettiin myös kehitettäväksi asioiksi. Opiskelijat kokivat oppimistavoitteiden läpikäymisen ja huomioimisen puutteelliseksi. Heiltä ei oltu kysytty, mitkä heidän oppimistavoitteensa ovat ja mitä he jo osaavat. Harjoittelun tavoitteet tulisi käydä läpi jo harjoittelun alussa. Ohjaajilla oli myös liian suuret odotukset sen suhteen, mitä opiskelija jo osaa.

"Harjoittelun tavoitteiden läpikäyminen heti harjoittelun alussa auttaisi ymmärtämään, mitä opiskelijalta odotetaan."

Opiskelijat eivät olleet saaneet palautetta pyynnöistä huolimatta. Harjoittelun aikana vihkopalautteita oli painotettu, eikä niitä oltu silti kirjoitettu, vaikka opiskelijat olivat niitä moneen otteeseen pyytäneet.

"Palautevihkoon palautteen saaminen oli myös hieman haastavaa ja siitä joutui jatkuvasti muistuttamaan, eikä siltikään kaikki kirjoittaneet siihen."

Osa opiskelijoista koki, että palaute annettiin negatiivisella tavalla. Opiskelijat olivat kokeneet saaneensa pelkästään huonoa palautetta. He kokivat, että heidän toiminnastaan etsittiin pelkkiä virheitä ja puutteita. Osa opiskelijoista koki myös, että heidän toimintaansa ei arvioitu monipuolisesti. Palautetta saatettiin antaa myös asiakkaan edessä.

"Palautteen esille tuominen ei ollut välillä oikein kehittävää, sillä hoitaja saattoi vain tokaista tehdessäni jotain väärin että 'noni nyt sä tyrit' tai 'nyt se on pilalla'."

Ohjaajien motivaatio ohjaamiseen oli puutteellista. Ohjaajat eivät olleet motivoituneet ohjaamaan opiskelijoita eikä oppimistilanteita mahdollistettu. Opiskelijat kokivat, että ohjaaja ei kiinnostanut opiskelijan oppiminen.

"Monet hoitajista eivät olleet motivoituneita ohjaamaan opiskelijoita."

"Muutamia selvästi tympäisi, kun opiskelijoita pyöri koko ajan osastolla, eikä heitä selkeästi ohjaaminen huvittanut."

6 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä on tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa. Tarkoituksena on arvioida, kuinka totuudenmukaista tietoa tutkimuksella on kyetty tuottamaan. Luotettavuuden arviointi on välttämätöntä tutkimustoiminnan, tieteellisen tiedon ja myös sen hyödyntämisen kannalta. (Juvakka&Kylmä, 2007, 127.)

Osa tutkijoista ovat sitä mieltä, ettei laadullisen ja määrällisen tutkimuksen luotettavuuskriteerit eivät eroa mitenkään toisistaan. Osa tutkijoista ovat taas sitä mieltä että, luotettavuuskriteerit eroavat toisistaan, eikä laadullista tutkimusta voida arvioida määrällisen tutkimuksen kriteerein. (Juvakka ym, 2007, 127.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan muun muassa seuraavilla, kriteereillä: vahvistettavuus, refleksiivisyys, siirrettävyys ja uskottavuus. Kriteerit ovat synteesi eri tutkijoiden näkemyksistä. Uskottavuudella tarkoitetaan tutkimuksen ja sen tulosten uskottavuutta. Vahvistettavuus liittyy koko prosessiin ja edellyttää kirjaamista niin, että toinen tutkija voi seurata tutkimuksen prosessin kulkua pääpiirteittäin. Reflektiivisyys tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tekijä/tekijät ovat tietoisia omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijöinä. Siirrettävyydellä sitä, että tutkimuksen tulosten pitää olla sellaiset, että tulokset voidaan siirtää muihin vastaaviin tilanteisiin. (Juvakka ym, 2007, 127-128.) Kritisointia laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta syntyy yleensä laadullisen tutkimuksen pienistä osallistujamääristä. (Juvakka ym, 2007, 133).

Opinnäytetyön tekemisessä eettiset seikat ovat todella merkittäviä. Eettisten kysymysten epäonnistuminen saattaa viedä pohjan koko tutkimukselta. (Juvakka ym, 2007, 137). Tekijöillä on suuri vastuu, tutkimuksen tulokset ja siitä seuraavat vaikutukset voivat ulottua hyvinkin kauas tulevaisuuteen.

Laadullisessa tutkimuksessa haasteet voivat olla esimerkiksi vaikutuksista, joita tutkimuksella voi olla siihen osallistuvien henkilöiden elämään. Tärkeitä eettisiä ratkaisuja ovat aiheen valinta ja tutkimuskysymyksiä muodostaminen. Yhteiskunnallinen ulottuvuus on keskeinen eettinen tekijä ja tutkimuksesta tulee olla hyötyä muille ihmisille. (Juvakka ym, 2007, 143-144.)

Tutkimusetiikan periaatteita ovat: haitan välttäminen, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, rehellisyys, luottamus, kunnioitus ja oikeudenmukaisuus. Laadullisen tutkimuksen tekijät tutkivat usein asioita jotka kuuluvat ihmisen sosiaaliseen kokemusmaailmaan ja sen myötä tekee siitä henkilökohtaisempaa. (Juvakka ym, 2007, 147.) Eettisyyden kannalta on oleellista, miten tutkimuksen tekijät saavat turvattua tutkimuksen toimijan aseman. Aineiston hankkiminen ja tutkimuskysymysten muodostaminen liittyvät olennaisesti toimijoiden aseman huomioimiseen (Juvakka ym, 2007, 147-148.)

Opiskelijat täyttävät sähköisen CLES-palautteen anonymisti jokaisen harjoittelujakson jälkeen. CLES-palautte on kaikille vapaaehtoinen. Pohdimme vastausten luotettavuutta ja tulimme siihen tulokseen, koska kysely on vapaaehtoinen, niin oletamme, että opiskelijat jotka täyttävät CLES-palautteen, haluavat kertoa rehellisesti kokemuksistaan. Opiskelijaohjaus on tärkeää käytännön harjoittelun onnistumisen ja oppimisen kannalta, joten pohdimme, että opiskelijat haluavat tuoda kokemuksensa esiin ja auttaa kehittämään opiskelijaohjausta.

Analysoimme aineistoa objektiivisen puolueettomasti, aiheuttamatta siihen muutoksia, jotta sisältö säilyisi luotettavana. Käytimme tutkimuksessa vain tutkittua tietoa ja raportoimme tutkimustulokset huolellisesti ja rehellisesti. CLES-palautteiden avoimissa kysymyksissä esiin tulleita sanallisia ilmaisuja on pyritty käyttämään, jotta ilmaisujen merkitys ei olisi muuttunut. Luotettavuuden lisäämiseksi raporttiin on myös lisätty suoria lainauksia opiskelijoiden antamista palautteista.

Olemme itse olleet Oulun yliopistollisessa sairaalassa harjoittelussa vuosina 2015-2016 ja antaneet CLES-palautteita. Emme kuitenkaan ole siinä vaiheessa vielä tiedneet, että teemme opinnäytetyömme kyseisestä aiheesta, joten emme ole pystyneet tarkoituksella vaikuttamaan tutkimuksessa oleviin kehitettäviin asioihin.

Meillä tekijöillä on vaitiolovelvollisuus pysyvästi, eikä tiedonantajien ja aineistoista saatuja tietoja tule missään vaiheessa luovutettua ulkopuolisille. Tutkimukseen saadut aineistot palautamme takaisin Oulun yliopistolliseen sairaalaan ja laitamme ne tietosuojajätteisiin.

7 POHDINTA

7.1 Tulosten pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää keskeiset kehitettävät asiat käytännön harjoittelusta CLES-palautteiden sana on vapaa -osion kautta. Vastaajien kokemusten pohjalta löydettiin kehittämisalueita opiskelijaohjauksessa. Opinnäytetyömme tuloksien perusteella voimme todeta, että keskeiset kehitettävät asiat käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa Oulun yliopistollisessa sairaalassa on ohjaajan suhtautuminen opiskelijaan, ohjaamisen laatuun vaikuttavat tekijät ja ohjaajan ohjaustaidot.

Tulosten lisäksi analysoitavasta materiaalista nousi esiin, että opiskelijat kokevat olonsa useasti ulkopuoliseksi käytännön harjoittelussa. Heitä ei otettu keskusteluihin mukaan ja heitä oltiin kohdeltu kuin heitä ei olisi olemassakaan. Jotkut vastaajista tunsivat olevansa ohjaajien tiellä ja hidasteena. Heitä ei huomioitu tai otettu mukaan mihinkään eikä oppimistilanteita mahdollistettu. Päätimme nostaa ulkopuolisuuden tunteen keskeiseksi kehitettäväksi asiaksi, vaikka se on opiskelijoiden oma tunnetila, koska se nousi useaan otteeseen esiin.

Tuloksista nousee myös esiin selkeitä ristiriitoja. Toiset kokivat, että joutuivat sivustaseuraajiksi eikä saaneet tehdä mitään ja toiset taas kokivat, että saivat liikaa vastuuta nähden osaamistasoon. Tämänkaltaisista ristiriitaisista tuloksista voimme todeta, että kaikki kokevat tilanteet eri tavalla.

Käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksella on todella suuri merkitys opiskelijalle. Olemme itse myös tämän koulutuksemme aikana kohdanneet monenlaista ohjaamista, ohjaamisen laatua ja suhtautumista meihin opiskelijoina, eivätkä omat kokemuksemme ole aina olleet positiivisia.

Kun opiskelija käytännön harjoittelun aikana kokee huonoa suhtautumista, ilkeilyä ohjaajalta, saati sitten nöyryyttävää palautetta esimerkiksi asiakkaan/potilaan edessä, kyseinen käytös vaikuttaa ja pysyy pitkään opiskelijan mielessä. Yksi vastaajista oli jopa pohtinut alanvaihtoa ohjaajan asiattoman käytöksen johdosta, koska hänelle oli tullut tunne, ettei hänestä ole hoitajaksi. Ohjaajien pitäisi pitää mielessään, että opiskelijat voivat olla tulevaisuudessaan heidän työtovereitaan.

Ohjaajat ovat niitä jotka opettavat, ohjaavat ja tukevat opiskelijaa. He edesauttavat opiskelijan ammatillista kasvua.

Oulun yliopistollinen sairaalan on opetussairaala. Kaikilla työntekijöillä Oulun yliopistollisessa sairaalassa on vastuu ja velvollisuus ohjata ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua harjoittelujakson aikana.

7.2 Prosessin pohdinta

Aloitimme opinnäytetyö prosessiin keväällä 2016, toinen meistä vaihtoi kesällä 2016 opiskeluiden suuntautumisvaihtoehtoa, joten välillä yhteisen ajan löytäminen on ollut todella haastavaa. Tämä opinnäytetyö oli meidän ensimmäinen ja välillä teimme paljon turhaa työtä.

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan oli todella vaativa ja laaja-alainen. Opinnäytetyöprosessi antoi meille ymmärrystä ja kokemusta tutkimustyön tekemiseen sekä hoitotyön kehittämiseen. Opinnäytetyötä tehdessämme kiinnostuksemme opiskelijaohjausta ja sen kehittämistä kohtaan lisääntyi. Toivommekin, että voimme tulevaisuudessa toimia mahdollisimman paljon opiskelijaohjaajina ja hyödyntää omaa ammatillista kasvuamme opiskelijaohjauksessa.

Olemme tarkastelleet, sana on vapaa -osiota tutkimuskysymystemme näkökulmasta, eli olemme keskittyneet palautteisiin joissa opiskelijat ilmaisevat tyytymättömyyttään opiskelijaohjaukseen, koska etsimme keskeisiä kehitettäviä kohteita käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksesta. Materiaalin analysointi oli todella mielenkiintoista, mutta myös todella työlästä ja aikaa vievää.

7.3 Tulosten vertaileminen

Tuomikoski A_M ym. (2016) tutkimuksen mukaan ohjaajalla tulisi olla hyvät kommunikointi taidot sekä löytää keinoja antaa rakentavaa palautetta ja arvioida opiskelijan tietämystä sekä suorituskyykyä. Analysoimamme palautteen perusteella esille nousi kehitettävänä asioina kommunikaation puute sekä palautteen antaminen negatiiviseen sävyyn.

Artikkeli pohjautuu tutkittuun tietoon joka, kertoo hoitajien käsityksestä omasta pätevydestään harjoittelijoiden opiskelijaohjauksessa. Artikkelin systemaattisen katsauksen tarkoituksena on

yhdistää näyttö liittyen hoitajien käsitykseen omasta pätevyydestä käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa. Katsaus vastaa seuraaviin kysymyksiin: minkälaisia näkemyksiä hoitajilla on omista ohjaamistaidoistaan.

Tähän saakka ei ole ollut systemaattista katselmusta joka keskittyisi hoitajien pätevyyteen opiskelijaohjauksessa ja yhdistäisi tulokset laadullisessa tutkimuksessa. Näyttö hoitajien pätevyydestä opiskelija ohjauksessa voitaisiin käyttää ohjaajien koulutuksen kehittämisessä ja ohjausprosessin uusissa käytännöissä. Tutkielmassa otsikko viittaa ominaisuuksiin, tehokkuuteen, asenteisiin ja arvoihin, tietämykseen ja taitoihin jotka ohjaajalla tulisi olla ohjatessaan opiskelijoita kliinisessä harjoittelussa. Henkilö katsotaan päteväksi, kun hän on hankkinut riittävän osaamisen hoitaa hänelle osoitettu työ hyväksyttävällä ja sovitulla tasolla. Pätevyyden määritelmää opiskelijoiden ohjauksessa ei ole maailmanlaajuisesti määritetty. (Tuomikoski A_M ym, 2016, 99-101.)

Tuomikoski A_M ym. (2016) Tutkimuksen mukaan hyvän ohjaajan tulisi nauttia opettamisesta sekä suhtautua positiivisesti opiskelijoihin ja muita työntekijöitä kohtaan. Analysoitavista palautteista nousi esiin, että opiskelijat kokivat usealla ohjaajalla olevan motivaation puute ohjaamista kohtaan. Useasta analysoitavasta palautteesta nousi myös esiin ohjaajien huono suhtautuminen opiskelijoita kohtaan.

Kirjallisuuden ja aiempien tutkimusten mukaan ohjaajalla tulisi olla ominaisuuksia kuten, avuliaisuutta, kokemusta, kliinistä osaamista, kommunikointi taitoja, kykyä stimuloida ja ylläpitää opiskelijan kehitystä, nauttia opettamisesta, kykyä motivoida opiskelijoita, empatiakykyä, kunnioitusta, tietoa aikuisopetuksesta ja erilaisista yksilöllisistä oppimistavoista, positiivista asennetta opiskelijoita ja muita työntekijöitä kohtaan, kärsivällisyyttä ja halua motivoida muita oppimaan. (Tuomikoski A_M ym, 2016, 99-101.)

Hyvän ohjaajan tulisi tukea opiskelijoita, toimia roolimalleina ja edistää oppimista reflektion kautta, kuten esim. reflektiivisissä keskusteluissa. Ohjaajat ja opiskelijat uskovat, että kaikista tärkein rooli ohjaajalla on suojelijana, arvioijana, opettajana ja fasilitaattorina. Ohjaajien tulisi keskittyä ymmärtämään sairaanhoitajaopiskelijoiden teoreettisten opintojen rakennetta, pysyä muutosten perässä, löytää keinoja antaa rakentavaa palautetta ja arvioida opiskelijan tietämystä sekä suorituskykyä. (Tuomikoski A_M ym, 2016, 99-101.)

Tuomikoski A_M ym. (2016). Artikkelissa nostetaan yhdeksi tärkeäksi asiaksi henkilökunnan kliininen osaaminen. Huomasimme, ettei yhdessäkään meidän analysoitavassa palautteessa mainittu, ohjaajan kliinisten taitojen puutteesta, joten tästä voimme päätellä, että Oulun yliopistollisen sairaalan henkilökunta on ammattitaitoista kliinisessä osaamisessa.

Kun vertailemme artikkelin tuloksia saamiimme analysoitavien palautteiden tuloksiin. Voimme päätellä, että opiskelijat ja ohjaajat ajattelevat pääasiassa samalla tavalla mitä hyvän ohjaajan tulisi olla.

Tutkimuksen mukaan opiskelijoiden määrällä ei ollut vaikutusta ohjaamisen laatuun, vaikka analysoitavan palautteen vastaajien mielestä opiskelijoiden määrällä, oli huomattava vaikutus opiskelijaohjaukseen. (Warne, T., Johansson, U-B., Papastavrou, E., Tichelaar, E., Tomietto, M., Van den Bossche, K., Vizcaya Moreno M. F. & Saarikoski, M. 2010, 809 – 815.)

7.4 Tulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksemme tuloksia voidaan hyödyntää arvioitaessa, mitä kehitettävää käytännön harjoittelun opiskelijaohjauksessa on Oulun yliopistollisessa sairaalassa. Tutkimusta voidaan käyttää myös kouluttaessa ja perehdyttäessä henkilökuntaa. Yhtenäisellä ja laadukkaalla käytännönharjoittelun opiskelijaohjauksella saadaan tasavertaista ja vertailtavaa opiskelijaohjausta. Tavoitteena on laadukas ja hyvä ohjaus. STM suosittelee että, kaikilla ohjaajina toimivilla tulisi olla ohjaajakoulutus. (STM:n monisteita 2003:22) Kaikilla työntekijöillä Oulun yliopistollisessa sairaalassa on vastuu ja velvollisuus ohjata ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua harjoittelujakson aikana. Viitattu 20.3.2017 (https://www.ppsHP.fi/terveydenhuollon_opiskelijat)

Tutkimustuloksia analysoitaessa tulimme siihen tulokseen, että tutkimuksesta saisi paljon spesifisemmän, jos CLES-palautteita käsiteltäisiin tulosalueittain. Meidän tutkimuksemme on laaja-alainen, joka koskee kaikkia kättilö- ja terveydenhoitajaopiskelijoita tulosalueesta riippumatta.

LÄHTEET

Development and validation of the CLES evaluation scale. Turku. Kirjapaino pika Oy. Turun yliopisto.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15-16. painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15-17. painos. Porvoo. Bokwell Oy.

Juvakka, T., Kylmä, J. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Edita.

Jokinen, J., Lähteenmäki, L. & Nokelainen, P. 2009. Työssäoppimisen lumo. Ammatillisen sekä ammatillisen korkea-asteen koulutuksen ja työelämän yhteistyön hyvät käytännöt. Opetusministeriö. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Jääskeläinen, Liisa 2009. Sairaanhoidajan opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Tampereen yliopisto. Hoitotieteenlaitos. Hoitotiede. Pro gradu-tutkielma.

Kukkola, E. 2008. Sairaanhoidajan opiskelijaohjaustaidot sekä ohjaajakoulutuksen tarve ja hyöty hoitotyön ohjatun harjoittelun oppimisympäristössä. Pro gradu – tutkielma. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Leskinen, Jaakko 1995. Laadullisen tutkimuksen risteysasemalla. Helsinki. Ykköspaino Oy.

Luojuus, K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Ohjaajien näkökulma. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Oinonen, I. 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Lisensiaatintyö.

Oulun yliopistollinen sairaala. CLES-palautteet vuosilta 2015-2016.

Oulun yliopistollinen sairaala. Opiskelija ohjauksen laatu- opiskelijapalautekysely 2017. <https://www.webropolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SDID=Fin1216556&SID=86ac766a-6f9c-44a7-bf18-b625bb01d7a1&dy=2114943673>. Haettu 6.4.2017

Oulun yliopistollinen sairaala. Opiskelija ohjauksen prosessi. https://www.ppshep.fi/terveydenhuollon_opiskelijat. Haettu 20.2.2017

Saarikoski, M. 2002. Clinical learning environment and supervision.

STM monisteita 2003:22. Heinonen, Noora. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveystieteiden toimintayksiköille. Terveystieteiden ammattihenkilöiden neuvottelukunta, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulututkintojenjaosto. Helsinki 2004.

Tuomikoski A_M ja Kääriäinen M. 2016. The JBI Database of Systematic Reviews and Implementation Reports 2016; 14(7): 98-10. Nurses' perceptions of their competence in mentoring nursing students in clinical practice: a systematic review protocol of qualitative evidence.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Varto, Juha. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere. Tammer-Paino Oy.

Vesterinen, Marja-Liisa 2002. Ammatillinen harjoittelu osana asiantuntijuuden kehittymistä ammattikorkeakoulussa. Jyväskylä. Printing House and ER-Paino Ky.

Warne, T., Johansson, U-B., Papastavrou, E., Tichelaar, E., Tomietto, M., Van den Bossche, K., Vizcaya Moreno M. F. & Saarikoski, M. 2010. An exploration of the clinical learning experience of nursing students in nine European countries. Nurse Education Today 30 (8), 809 – 815.

LIITTEET

LIITE 1. PPSHP opiskelijaohjauksen laatu – opiskelijapalautekysely 2017

Kyselyyn vastaaminen vie noin 5-15 minuuttia, kyselyssä on 13 sivua. Kysely koostuu seuraavista asioista:

Sivu 1: Oppilaitoksesi? Harjoitteluyksikkö?

Sivu 2: Ikäsi? Onko sinulla aikaisempaa ammatillista tutkintoa? Minkä vuoden opiskelija tällä hetkellä olet? Mitä tutkintoa opiskelet?

Sivu 3 Mitä perustutkintoa opiskelet?

Sivu 4: Mikä oli ohjauksen pääasiallinen toteutustapa harjoittelusi aikana? Kliininen harjoittelujakso kesti viikkoina? Oliko sinulla nimetyn ohjaajan/ ohjaajien kanssa kahdenkeskistä ohjauskeskustelua? Keskustelitko oppimistavoitteista nimetyn ohjaajasi kanssa?

Sivu 5: Käytiinkö kanssasi väliarviointia? Jos vastasit kyllä, niin miten väliarviointi käytiin? Miten arvioit saavuttaneesi oppimistavoitteesi tällä jaksolla? Miten jakson aikana saatu ohjaus tuki ammatillista kehitystäsi?

Sivu 6: Käytiinkö kanssasi loppuarviointia? Miten jaksoa edeltävä opetus oppilaitoksessa tuki oppimistasi tällä jaksolla? Olisitko valmis suosittelemaan tätä yksikköä opiskelijatovereillesi?

Sivu 7: Työyksikön ilmapiiri, koostuu seitsemästä kysymyksestä, vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä (=1), täysin samaa mieltä (=10).

Sivu 8: Hoidonlähtökohdat, koostuu neljästä kysymyksestä, vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä (=1) täysin samaa mieltä (=10).

Sivu 9: Ohjaukselliset lähtökohdat, koostuu seitsemästä kysymyksestä, vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä (=1) täysin samaa mieltä (=10).

Sivu 10: Ohjaussuhteen toimivuus, koostuu kahdeksasta kysymyksestä, vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä (=1) täysin samaa mieltä (=10).

Sivu 11: Opettaja-osio, arvioi seuraavista väittämistä ohjaavan opettajan osuutta käytännön harjoittelun jaksollasi, koostuu yhdeksästä kysymyksestä, vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä (=1) täysin samaa mieltä (=10).

Sivu 12: Arvioi kuinka onnistunut harjoittelusi kokonaisuutena mielestäsi oli, kouluasteikko 1-10 ja sana on vapaa. Mitä muuta haluat kertoa päättyneeseen harjoittelujaksoosi liittyen? Vapaamuotoinen vastaus.

Sivu 13: Tukiko oppilaitoksesi opettajan perehdytys harjoittelunsi? Tutustuitko harjoitteluorganisaation intranet/internet-sivuilla olevaan yleisperehdytys-materiaaliin ennen

harjoittelua tai sen aikana? Mikäli tutustuit, tukiko harjoitteluorganisaation internet sivuilla oleva yleisperehdytysmateriaali harjoitteluasi? Mikäli tutustuit materiaaliin, arvioi sen sisältö? Kommentoi materiaalin sisältöä.

Viitattu 6.4.2017.

<https://www.webpolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SDID=Fin1216556&SID=86ac766a-6f9c-44a7-bf18-b625bb01d7a1&dy=2114943673>